

Kohtuasi C-181/20

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

24. aprill 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

12. märts 2020

Hageja:

VYSOČINA WIND a.s.

Kostja:

Tšehhi Vabariik – Keskkonnaministeerium

Põhikohtuasja ese

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiivi 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (ELT 2012, L 197, lk 38) (edaspidi „direktiiv 2012/19“) artikkel 13.

Liikmesriigi vastutus kahju eest, mis on õigussubjektile tekitatud liidu õiguse rikkumise tagajärjel

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiivi 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus

olukord, kus liikmesriigid panevad enne 1. jaanuari 2013 toodetud päikesepaneelidest pärinevate elektroonikaromude kogumise, töötlemise, ringlussevõtu ja keskkonnasäästliku kõrvaldamise kohustuse nende kasutajatele, mitte aga tootjatele?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas liikmesriigi vastutuse hindamisel kahju eest, mis on õigussubjektile tekitatud liidu õiguse rikkumise tagajärjel, on oluline selline asjaolu nagu põhikohtuasjas, et liikmesriik on ise kehtestanud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete rahastamise põhimõtted veel enne, kui võeti vastu direktiiv, millega arvati päikesepaneelid liidu õiguse kohaldamisalasse ja millega pandi tootjatele kohustus katta sellega seotud kulud, seda ka paneelide puhul, mis olid turule lastud enne direktiivi ülevõtmise tähtsaja möödumist (ja enne õigusakti enda vastuvõtmist liidu õiguse tasandil)?

Liidu õigus

Direktiivi 2012/19 artikli 12 lõige 4, artikkel 13 ja artikkel 24

Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELL“) artikkel 5

Liikmesriigi õigus

Seaduse nr 185/2001 jäätmete kohta ja teatavate muude seaduste muutmise kohta (Zákon č 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů) (edaspidi „jäätmeseadus“) § 37p ja § 37h

Liidu õiguse ja liikmesriigi õiguse lühikokkuvõte

- 1 Direktiivi 2012/19 artikliga 13 pannakse liikmesriikidele kohustus tagada, et enne 13. augustit 2005 turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, töötlemise, ringlussevõtu ja keskkonnasäästliku kõrvaldamise (edaspidi „jäätmekäitlus“) kulud kannaks tootjad. Endisaegsete jäätmete ehk enne seda kuupäeva turule lastud seadmetest pärinevate jäätmete käitlemist rahastavad vanade toodete uute vastu vahetamise korral uute toodete tootjad (kui liikmesriigid ei ole pannud seda kohustust kasutajatele), muude endisaegsete jäätmete korral aga kasutajad. See kohustus, mis sätestati juba Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiivis 2002/96/EÜ elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta (EÜT 2003, L 37, lk 24, edaspidi „2002. aasta algne direktiiv“), hõlmab ka päikesepaneelidest pärinevaid jäätmeid. Direktiivi 2012/19 ülevõtmise tähtaeg möödus 14. veebruaril 2014.
- 2 Tšehhi Vabariik täitis oma 2002. aasta algsest direktiivist tuleneva kohustuse, võttes vastu jäätmeseaduse. Aastal 2012, veel enne direktiivi 2012/19 vastuvõtmist lisati sellele seadusele uus § 37p, milles kehtestati päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamise mehhanism. Selle õigusakti kohaselt

lasub enne 1. jaanuari 2013 turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete rahastamise kohustus päikeseelektrijaamade käitajatel ja seda realiseeritakse võrdsete osamaksetena tasutava ringlussevõtu tasuna. Sel eesmärgil pandi päikeseelektrijaamade käitajatele kohustus sõlmida hiljemalt 30. juunil 2013 leping õigussubjektiga, kes tagaks kollektiivse rahastamise süsteemi nii, et rahastamine oleks tagatud alates 1. jaanuarist 2019. Enne 1. jaanuari 2013 turule lastud päikesepaneelide korral lasub see kohustus aga paneelide tootjatel.

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 3 Hageja on päikeseelektrijaama „Vranovská ves II“ käitaja. See elektrijaam käivitati 2009. aastal ja selles kasutati päikesepaneele, mis olid turule lastud pärast 13. augustit 2005, kuid igal juhul enne 1. jaanuari 2013. Seetõttu sõlmis hageja jäätmeseaduse § 37p kohaselt asjakohaste õigussubjektidega lepingud, mille alusel tasus neile aastatel 2015–2016 kolme osamaksena päikesepaneelidest pärinevate elektroonikajäätmete ringlussevõtmise tasu kogusummas 1 613 773,24 tšehhi krooni (CZK).
- 4 Hageja on seisukohal, et Tšehhi Vabariik on direktiivi 2012/19 valesti üle võtnud, sest selle direktiivi artikli 13 kohaselt lasub pärast 13. augustit 2005 turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamise kohustus tootjal, mitte aga kasutajal. Selle tagajärjel kannab hageja kahju, sest jätkuvalt kehtiva jäätmeseaduse § 37p kohaselt peab ta ka pärast 14. veebruari 2014 (pärast ülevõtmise tähtaja möödumist) maksma ringlussevõtmise tasu, mida liidu õiguse kohaselt peaks maksma tootja. Seetõttu esitas hageja Tšehhi Vabariigi vastu hagi, milles taotles liidu õiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamist summas, mis vastab makstud tasule, ehk 1 613 773,24 Tšehhi krooni ulatuses.
- 5 Tšehhi Vabariik on seisukohal, et tootjate kohustus rahastada päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemist peab kehtima päikesepaneelide puhul, mis on turule lastud pärast ülevõtmise tähtaja möödumist (14. veebruar 2014), sest sellise kohustuse varasem panemine tootjatele oleks lubamatu tagasiulatuva jõu juhtum ja sellega rikutaks õiguspärase ootuse ja õiguskindluse kaitse üldisi õiguspõhimõtteid. Kostja märgib samuti, et paljud tootjad, kes aastatel 2005–2013 päikesepaneele turule lasid, ei tegutse enam ja seega ei saa neile panna jäätmekäitluse rahastamise kohustust. Lõpuks viitab kostja, et läbiviidud menetluse EU Pilot raames ei tuvastanud Euroopa Komisjon mingeid puudusi direktiivi 2012/19 artikli 13 ülevõtmise protsessis ja seetõttu ei ole Tšehhi Vabariigi vastu algatatud ühtegi menetlust liidu õigusest tulenevate liikmesriigi kohustuste rikkumiste kohta.
- 6 Obvodní soud pro Prahu 10 (Praha 10 piirkondlik kohus) esimese astme kohtuna rahuldab hagi oma 6. aprilli 2018. aasta otsusega. Otsuse jättis muutmata Městský soud v Praze (Praha linnakohus) oma 14. novembri 2018. aasta otsusega. Tšehhi Vabariik esitas Městský soud v Praze (Praha linnakohus) otsuse peale kassatsioonikaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 7 Menetletavas kohtuasjas on vaja saada vastus küsimusele, kas Tšehhi Vabariik on direktiivi 2012/19 artikli 13 päikesepaneelide osas õigesti üle võtnud. Selleks tuleb kaaluda, kas direktiivi 2012/19 artikliga 13 on vastuolus olukord, kus liikmesriigid panevad enne 1. jaanuari 2013 toodetud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise kohustuse päikeseelektrijaamade käitajatele (paneelide kasutajatele), mitte aga tootjatele. Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, on jäätmeseaduse § 37p vastuolus liidu õigusega ja kaaluda tuleb liikmesriigi vastutust kahju eest, mis on õigussubjektile tekitatud liidu õiguse rikkumise tagajärjel. Seoses sellega tasuks ühtlasi tõstatada küsimus, kas niisugused asjaolud nagu põhikohtuasjas võivad mõjutada liikmesriigi vastutuse tingimuste hindamist.

Esimene eelotsuse küsimus

- 8 Põhikohtuasjas ei tekita küsimusi see, et direktiivi 2012/19 artikliga 13 kohustatakse liikmesriike panema päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamise kohustus tootjatele, kui tegemist on pärast 14. veebruari 2014 turule lastud paneelidega. Samuti ei ole vaidlust selles, et päikesepaneelidest pärinevate endisaegsete jäätmete (turule lastud enne 13. augustit 2005) korral võib liikmesriik panna selle kohustuse kasutajatele. Kahtlusi tekitab aga küsimus, kellel lasub nimetatud kohustus selliste päikesepaneelide korral, mis on turule lastud ajavahemikus 13. august 2005 kuni 14. veebruar 2014.
- 9 Seega tuleb esiteks vastata küsimusele, kas enne 14. veebruari 2014 turule lastud päikesepaneelid üldse kuuluvad direktiivi 2012/19 kohaldamisalasse. Kui nii, siis tuleks tõstatada küsimus, kas selle kohustuse panemine tootjatele juba pärast 13. augustit 2005 turule lastud päikesepaneelide korral võib tähendada tagasiulatuvat jõudu, ja kui nii, siis kas selline tagasiulatuvus on lubatud. Kui vastused kõigile neile küsimustele on jaatavad, tuleb lõpuks otsustada, kuidas liikmesriik peab üle võtma direktiivi, millega pannakse liikmesriigile kohustus võtta vastu riigisisene õigusnorm, mida iseloomustab lubamatu tagasiulatuvus.
- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et vaidluse pooled lähtuvad jäätmekäitluse rahastamise kohustuste tekkimise hetke määratlemisel erinevatest eeldustest. Madalama astme kohtud ja hageja lähtuvad selgelt eeldusest, et kohustus tekib koos konkreetse jäätme tekkimisega. Tšehhi Vabariik aga peab selle kohustuse tekkimise aluseks juba toote turulelaskmist. Sellest vaatenurgast on tegelikult loogilised mõlema poole seisukohad. Kui kohustus tekib koos jäätme tekkimisega, siis nõuab direktiiv 2012/19 liikmesriikidelt sellise õigusnormi vastuvõtmist, mis liidu õiguse valguses ei too kaasa tagasiulatuvaid tagajärgi. See toob kaasa ainult tulevikukohustused, olenemata sellest, et jäätmekäitluse rahastamiseks kohustatud õigussubjekti määratlemiseks lähtutakse faktiliselt sellest, millal toode, millest kõnealune jääde on tekkinud, turule lasti (13. august 2005). Kui aga kohustus tekib juba toote turule laskmise hetkel, siis on turule laskmine lõpetatud seisund ja

nii turule lastud toodetest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamise kohustuse panemine direktiivi alusel võib kaasa tuua tagasiulatuva mõju. Eelkõige võib see tõepoolest olla seotud minevikus tekkinud ja juba rahastatud jäätmetega, mille korral toimuks tagasiulatuvalt rahastamise kohustuse ülekandmine teisele õigussubjektile.

- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul peaks jäätmekäitluse rahastamise kohustus direktiivi 2012/19 kohaselt tekkima alles hetkel, kui elektriseade (päikesepaneel) muutub jäätmeks. Seevastu seisukoht, et jäätmekäitluse rahastamise kohustus tekib juba toote turule laskmisel, tundub eelotsusetaotluse esitanud kohtule väär muuhulgas seetõttu, et ei ole lõpuni selge, millal jäätmed tekivad. Olemuselt oleks siin tegemist tingimuse ehk tähtajaga ja nii määratletud kohustus oleks kuni jäätme tekkimise hetkeni tingimuslik ja ebakindel. Selles kontekstis ei ole Tšehhi Vabariigi argumentidel piisavalt alust, sest olukorras, kus jääde tekib pärast 14. veebruari 2014, ei oleks üldse tegemist tagasiulatuva mõjuga. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul saaks tagasiulatuvusest rääkida vaid enne 14. veebruari 2014 tekkinud jäätmete korral. Direktiivis 2012/19 ei ole mingil viisil viidatud, et seda tuleb kohaldada sellistele jäätmetele, samuti ei ole direktiivis mingil viisil väljendatud seadusandja kavatsust võtta vastu tagasiulatuva jõuga õigusakti.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul oleks direktiivi 2012/19 artikli 13 õige tõlgendus selline, et liikmesriigi õigusaktide kohaselt peaks tootjatel lasuma kohustus kanda alates 14. veebruarist 2014 sellistest päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise kulud, mis on turule lastud pärast 13. augustit 2005, kuid ainult jäätmete korral, mis on tekkinud pärast 14. veebruari 2014. Seejuures ei ole tegemist tagasiulatuvusega liidu õiguse tähenduses ja seega ei ole vaja kaaluda võimaliku põhjendamise tingimusi. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleb sellist tõlgendust eelistada ka seetõttu, et (nagu ülalpool juba selgitatud) direktiivist 2012/19 ei nähtu mingil viisil liidu seadusandja kavatsus võtta vastu tagasiulatuva jõuga õigusakti.
- 13 Sellise tõlgenduse alusel võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul jõuda järeldusele, et liikmesriik ei saa direktiivi 2012/19 artiklit 13 üle võttes panna enne 1. jaanuari 2013 turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamise kohustust kasutajatele. Seega ei saa lugeda õigeks viisi, kuidas Tšehhi Vabariik on direktiivi 2012/19 üle võtnud.
- 14 Tekib aga küsimus, kas on võimalik ka teistsugune seisukoht ehk kas liikmesriik saab direktiivi 2012/19 artikli 13 õigesti üle võtta nii, et kasutajale pannakse kohustus rahastada enne 1. jaanuari 2013 turule lastud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemist, kui arvesse võetakse allpool esitatud asjaolusid.
- 15 Esiteks, eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab komisjoni märkustele seoses 2002. aasta esialgse direktiivi ülevõtmisega, milles komisjon loobus mõttest panna endisaegsete jäätmete rahastamise üldine kohustus tootjatele. Komisjon jõudis järeldusele, et sellise kohustuse panemine toodete korral, mis on turule lastud enne

2002. aasta esialgse direktiivi ülevõtmise tähtaega, oleks tagasiulatuva jõuga kohustus, mis võiks tekitada tootjate jaoks tõsise majandusrisi. Neid kaalutlusi võiks seejuures samamoodi kohaldada päikesepaneelide korral, mis arvati lõpuks direktiiviga 2012/19 liidu õiguse kohaldamisalasse.

- 16 Teiseks tuleb arvestada ka päikesepaneelide tootjate õiguspärase ootuse kaitsega. Tootjad ei saanud eeldada, et tulevikus pannakse neile jäätmekäitluse rahastamise kohustus tagasiulatuva jõuga ehk juba minevikus turule lastud päikesepaneelide korral, ja nii ei saanud nad arvestada seda liiki kuludega paneelide hinda kujundades. See võib tekitada tootjate jaoks majandusrisi.
- 17 Kolmandaks, asjaolu, et Tšehhi Vabariik võttis kõigepealt ise vastu päikesepaneelidest pärinevate jäätmete rahastamist käsitleva õigusakti, mida tuli seejärel muuta vastavalt uuele liidu õigusaktile, mida kohaldatakse ka paneelidele, mille suhtes on juba varem ja just liikmesriigi õiguse alusel kehtestatud kõnealune kohustus, võiks viia nende kasutajate ebavõrdse kohtlemiseni, kes täitsid liikmesriigi õiguse alusel kehtestatud kohustuse juba enne direktiivi 2012/19 ülevõtmise tähtaja möödumist, võrreldes nendega, kes seda kohustust ei täitnud. Jäätmeseaduse § 37p sätestab nimelt kohustuse sõlmida leping ja rahastada selle alusel kulusid ette, seejuures peaks see rahastamine toimuma järk-järgult, mitmeks osamakseks jaotatult. Seega, kui päikeseelektrijaama käitaja ei ole liikmesriigi õigusakte rikkudes oma kohustust täitnud, siis direktiivi 2012/19 muutmisest tuleneva seadusemuudatuse tagajärjel võib selline käitaja olla eelisseisus võrreldes tootjatega, kes on oma kohustuse juba täitnud. Rahastamise eest vastutava õigussubjekti muutmine tooks tagasiulatuvaid tagajärgi kaasa ka õigussubjektidele, kes on oma kohustuse täitnud.
- 18 Sellest vaatenurgast võib tähendust omada ka Tšehhi Vabariigi argument, et kui riigisisese õigusnormi vastuvõtmise ajal ei oleks valitud rahastamiskohustuse jagamist mitmeks osamakseks, vaid oleks kehtestatud kogu summa ühekordse tasumise kohustus, siis selle vastutuse hilisem ülekandmine teisele õigussubjektile vastavalt värskelt vastuvõetud liidu õigusnormile võiks tagasiulatuvalt muuta õiguskorda kohustuse suhtes, mis on kehtestatud ja juba täies ulatuses täidetud (võrreldes osamaksetena tasumisega).
- 19 Neljandaks, Tšehhi Vabariik ei ole ainus liikmesriik, kes on direktiivi 2012/19 artikli 13 ülevõtmisel päikesepaneelide osas eristanud jäätmekäitluse rahastamiseks kohustatud õigussubjekte päikesepaneelide turule laskmise aja alusel, mitte direktiivis 2012/19 sätestatud kuupäeva (13. august 2005) alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab siinkohal Saksa (Elektro- und Elektronikgerätegesetz, § 7) ja Austria (Elektroaltgeräteverordnung, § 10) õigusnormidele.
- 20 Viiendaks viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus praktilisele probleemile, mida on maininud ka Tšehhi Vabariik, et tootja, kes on minevikus päikesepaneele turule lasknud, ei pruugi enam tegutseda ja seega ei saa talle enam panna nendest paneelidest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamise kohustust. Selles

kontekstis juhib eelotsusetaotluse esitanud kohus tähelepanu Kreeka õigusnormile (ministri määruse nr 23615/651/E.103 artikkel 16-B-3), mille kohaselt läheb sellisel juhul kohustus üle kasutajale.

- 21 Kuuenda argumendina tuleks viidata sellele, kuidas komisjon on seni lähenenud direktiivi 2012/19 ülevõtmise seirele. Komisjon ei ole seni algatanud Tšehhi Vabariigi vastu menetlust liidu õigusest tulenevate liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta. Seega on Tšehhi Vabariigi hinnangul saadud kinnitus, et asjakohased Tšehhi õigusnormid on kooskõlas liidu õigusega. See on oluline just kontekstis, et direktiivi 2012/19 artikkel 13 on eri liikmesriikides üle võetud erineval viisil, nagu ülalpool juba selgitatud.

Teine eelotsuse küsimus

- 22 Kui esimesele eelotsuse küsimusele antakse jaatav vastus, siis tekib küsimus Tšehhi Vabariigi vastutusest hagejale kui päikeseelektrijaama käitajale liidu õiguse rikkumise tagajärjel (ehk direktiivi 2012/19 artikli 13 ebaõige ülevõtmise tagajärjel) tekitatud kahjude eest.
- 23 Euroopa Liidu Kohtu praktikast tuleneb, et liikmesriigi vastutusele võtmiseks selliste majandusüksusele tekitatud kahjude eest peavad olema täidetud vastutuse tingimused, mis on järgmised: 1) liidu õiguse rikkumine (nt direktiivi ebaõige ülevõtmine), 2) kahju tekkimine majandusüksuse jaoks, 3) otsene põhjuslik suhe õiguse rikkumise ja kahju tekkimise vahel, 4) liidu õiguse piisavalt selge rikkumine (näiteks kohtuotsus Francovich jt, C-6/90 ja C-9/90, 5. märtsi 1996. aasta kohtuotsus Brasserie du pêcheur jt, C-46/93 ja C-48/93).
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on tekkinud kahtlused, kas ülalpool kirjeldatud teatavad põhikohtuasja asjaolud võivad mõjutada nende tingimuste hindamist.
- 25 Seda arvestades võib osutada oluliseks fakt, et kõnealusel juhul on liikmesriik (Tšehhi Vabariik) ise liikmesriigi tasandil reguleerinud päikesepaneelidest pärinevate jäätmete rahastamise põhimõtted veel enne seda, kui võeti vastu direktiiv 2012/19, millega arvati päikesepaneelid liidu õiguse kohaldamisalasse ja pandi jäätmekäitluse rahastamise kohustus tootjatele ka nende päikesepaneelide korral, mis on turule lastud enne ülevõtmise tähtaja möödumist (ja enne asjakohase õigusakti vastuvõtmist liidu tasandil).
- 26 Kohaldatava liikmesriigi õiguse kohaselt oli päikeseelektrijaamade käitajatel kohustus sõlmida leping päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitlemise rahastamiseks osamaksetena enne 30. juunit 2013 ehk ajal, kui see õigusakt ei olnud veel vastuolus liidu õigusega. Pärast direktiivi 2012/19 vastuvõtmist jäi leping päikeseelektrijaama käitaja ja kohustuse täitmist tagava õigussubjekti vahel jätkuvalt kehtima ning päikeseelektrijaama käitaja pidi selle alusel jätkuvalt oma kohustust täitma. Siin tekib eelkõige küsimus, kas sellisel juhul saab direktiivi ülevõtmise tähtaja möödudes üldse rääkida vastuolust liidu õigusega osamaksete

tasumise valdkonnas, kui see kohustus määrati ja osaliselt täideti enne liidu õigusakti vastuvõtmist.

- 27 Veelgi enam, sellel juhul ja võttes arvesse ülalpool viidatud asjaolusid, ei pidanud liikmesriigi õigusest tulenev lepingu sõlmimise ja selle alusel kollektiivsesse süsteemi osamaksete tasumise kohustus olema põhjuslikus seoses direktiivi 2012/19 ülevõtmisega. Sellest tulenevalt tekib järgmine küsimus, kas väidetav kahju, mis tekkis direktiivi 2012/19 ebaõige ülevõtmise tõttu, mille tagajärjel päikeseelektrijaama käitaja peab jätkuvalt tasuma osamakseid päikesepaneelidest pärinevate jäätmete käitamise eest ka juhul, kui liidu õiguse kohaselt peaks seda jäätmekäitlust rahastama tootja, saab olla otseses põhjuslikus seoses direktiivi 2012/19 ebaõige ülevõtmisega, mis on liidu õiguse kohaselt nõutavaks tingimuseks.
- 28 Ebaselge on ka selle asjaolu tähendus seoses liidu õiguse „piisavalt selge rikkumise“ nõudega. Liidu õigusakti vastuvõtmisega läks vastutus tagasiulatavalt üle ka päikesepaneelide osas, mille rahastamise korral oli juba liikmesriigi õiguse alusel pandud kohustus konkreetsele õigussubjektile ja mille korral see kohustus võis juba olla täies ulatuses täidetud. Selles kontekstis on eriti oluline asjaolu, et direktiivi 2012/19 artikli 13 ülevõtmine toimus eri liikmesriikides erineval viisil ja komisjon ei ole vähemalt Tšehhi Vabariigi väitel tuvastanud, et direktiiv oleks üle võetud ebaõigesti.
- 29 Nejvyšší soudi (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) hinnangul ei kvalifitseeru esitatud eelotsuse küsimused kui *acte clair* ega *acte éclairé*. Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) kui kohtus, mille otsused ei kuulu edasikaebamisele ELTL artikli 267 kohaselt, peab seega vajalikuks nende küsimuste esitamist Euroopa Kohtule. Võttes arvesse, et eri liikmesriigid on direktiivi 2012/19 artikli 13 päikesepaneeli puudutava osa erinevalt üle võtnud, ei ole vastus neile küsimustele oluline mitte ainult põhikohtuasjas, vaid kogu Euroopa Liidu tasandil. See võimaldab saavutada olukorra, kus tulevikus kohaldatakse liidu õigust kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides ühtselt.